

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annvæ Litteræ Provinciæ Venetæ Societatis Iesv Anni 1608.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70405)

ANNVÆ LITTERÆ
 PROVINCIÆ VENETÆ
 SOCIETATIS IESV
 Anni 1608.

Vmerus Sociorum huius Pro-
 uinciæ fuit hoc anno trecentum
 & quadraginta nouem. Horum
 centum & viginti sunt Sacerdo-
 tes, centum & nouem Schola-
 stici, qui partim addiscendis, par-
 tim tradendis litterarijs faculta-
 tibus dant operam, qui domestica peragunt mi-
 nisteria, nouendecim supra centum. Domicilia
 vndecim. Et quidem Parmæ in Collegio D. Roc-
 chi vixerunt sex & octoginta. Sacerdotes duode-
 uiginti; quorum duo Scholasticam Theologiam,
 vnus casus conscientiæ, tres Philosophiam, vnus
 Mathematicas docent. Humaniorum litterarum
 Doctores quatuor. Scholasticæ Theologiæ &
 Philosophiæ Auditores septem & quadraginta,
 Coadiutores septemdecim. In eadem ciuitate
 præfunt Collegio nobilium conuictorum sex, 4.
 de numero Sacerdorum, 2. Coadiutores. Placen-
 tiæ quinque & quadraginta, Sacerdotes trede-
 cim, Magistri inferiores duo. Scholastici Rhetor-
 es septemdecim, tredecim Coadiutores. Bono-
 nia

niæ quinquaginta, Sacerdotes nouendecim, Magistri classium inferiorum tres, duodecim casuum Auditores, tredecim Coadiutores. Mantuæ quadraginta, Sacerdotio insigniti quatuordecim, Humaniorum literarû Præceptores duo, Philosophiæ Auditores duodecim, totidem Coadiutores. Ferrariæ item quadraginta, Sacerdotes viginti, Magistri humaniorum duo, reliqui Coadiutores. Nouellariæ triginta, Sacerdotes nouem, vnus ex Scholasticis, reliqui Coadiutores. Mutinæ quinque & viginti, decem Sacerdotes, Præceptores humaniorum duo, reliqui Coadiutores. Foroliuij septemdecim, octo Sacerdotes, Magistri duo, septem Coadiutores. Imolæ quinque, Sacerdotes duo, Magister vnus, Coadiutores duo. Castellonij noui Collegij iecerunt fundamenta quatuor in vniuersum, Sacerdos vnus, Humaniorum litterarum Doctores duo, Coadiutor temporalis vnus. His addendus est R. P. Prouincialis cum Socio Sacerdote à secretis Prouinciam lustrantes.

Desierunt viuere quatuordecim. Adlecti in Societatem nostram decem. Sed hos cum ob difficillima Prouinciæ tempora educare apud nos non possemus, in alias Prouincias ad tirocinium transmisiimus.

COLLEGIUM PARMENSE AD
D. Rocchum.

Objt P. Christophorus à Sancto Georgio natione Belga: non ille quidem huic Prouinciæ, aut Collegio destinatus, sed dum

Ddd 3 iussu

iussu R. P. N. Generalis Romæ nuper creatus Sacerdos, post absoluta Theologiæ studia rediret in Belgium, DEO in veriore patriam illum vocante, Parmæ subsistere coactus est febris vehementia, donec lethali sopore ad perniciosam febrem accedente, sparsa interim nobilium virtutum odore apud nos, vitam cum morte, Belgium cum cælo commutavit. Iam ad viuos.

Nova Collegij ædificatio superiore anno cepta, eos habuit progressus, quos Ducis Serenissimi liberalitas habere voluit: qui ad aureos mille, quos ad inchoandum attribuerat, totidem hoc anno ad continuandum adiunxit. Itaque satis bona Collegij pars à fundamentis extructa, & cooperta est. Neque his contenta Ducis optimi, patrisque amantissimi benignitas, alia quoque nostræ inopiæ subsidia idētidem suppeditare non destitit.

Egregiam Ducis liberalitatem imitata est liberalis primariæ fœminæ pietas, quæ aureos bis mille legitimi testamenti nobis obuenire voluit. Nec silentio prætereunda est cuiusdam è nostra Societate pia beneficentia, per quam aureos centum Collegio nostro Parmensi donavit.

Aucta sacra supellex varijs, & quidem prætiosis ornamentis: in quibus principem iure locum obtinent olosERICA nuperrimè contexta peristromata quatuor, opere non specioso minus, quam pretioso, conuestiendo sacello maximo, comparata ea sunt studio mulieris, quæ à multis iam annis ita nostrorum commodis intenta est, ut de nobis

nobis bene merendi nunquam finem faciat.

Federicus Tuccanus pictor inter Italos eximius, in hac vrbe clarissimorum pictorum operibus celebri, aliquod suæ artis & humanitatis monumentum relinquere cum vellet, templum nostrum ad id sponte delegit, cuius in dextro facello, aræ maximæ vicino, in ipso pariete, CHRISTVM DOMINVM humana, sed excelsa mensura columnæ alligatum, ac verberationi expositum; cruciatus ministrorum aliarumque personarum, imaginibus circum, ac supra comitantibus, aquatili pictura sic expressit, ut operis perfectione admirationem permagnam paricam pietate coniunctam, in nostrorum atque externorum animis excitavit.

Congregationes quinque Beatæ Virginis non desinunt suos facere fructus. Pij Beati Patris nostri commentationibus exculti aliquot.

COLLEGIUM PLACENTINUM.

DVos amissimus, Sacerdotem alterum, alterum Rhetoricæ Studiosum, ille fuit Pater Horatius Marazzanius, nobili familia in hac vrbe natus, vix dum expleto tertio Probationis anno, post absoluta, non sine laude Philosophiæ ac Theologiæ studia, huc missus erat valetudinis recuperandæ causa: & sanè visus erat recuperasse, sed nouo morbo occupatus, vitam coactus est relinquere, ante o-

Ddd 4

bitum

bitum tamen voluit, quod iam non poterat opera sua aliqua saltem ex parte earum facultatum, quas propinquis relinquebat, nobis prodesse, legatis Collegio quingentis aureis nummis. Alter fuit Ioannes Antonius Ferrarius Brixia oriundus, bonæ spei Adolefcens, sed brevi consummatus ad eorum, quæ animo cõceperat, laborum præmia, vt speramus, suscipienda, volauit in cœlum. Sex variis religionibus dedere Scholæ nostræ, nobis duos. Cœpimus hoc anno primum docere Christianam doctrinam in arce huius civitatis, magno bono præfidiariorum, magna Illustrissimi Præfecti approbatione: qui sicut militum suorum spirituali profectu admodum lætatur, ita nostrorum laboribus mirificè fauet. Cœpimus etiam Serenissimi Ducis voluntate, ire ad excipiendas confessiones eorum, qui carceribus detinètur, & ad eos iuuandos, qui perpetratorum facinorum publico supplicio dant pœnas. Ad id officij obstruxerant hucusque nobis aditum suspiciones nonnullorum, qui aliquid detrimenti suo cœtui accessurum putabãt, si vlli Religiosi homines admitterentur. Sed his initijs ampla se obtulit occasio, qua non modò nos non auersarentur, sed verò etiam industriam & patientiam nostram maximè commendarent. Erat quidam ex capite plectèdis, qui nescio qua euadendi spe concepta, vbi se morti adiudicatum sensit, iniquam sententiam vociferari, suam innocentiam grauissimis verbis testificari; Dei hominumque fidem implorare; Religiosis hominibus scrupulum iniicere, ni suam apud Principem causam tueantur;

in-

innocentis sanguinis illos fore reos; nullius se sceleris conscientia conuictum, sed torturæ ultra modum doloribus intolerandis vi coactum ea, quæ nè quidem vnquam somniasset, esse confessum. Querelarum nullus erat finis: cibum, somnum, verba, consilia, preces, reprehensiones omnes reiicere, surdus ad omnia, tantùm illud clamare; se innocentem perire: velle se Ducem alloqui Serenissimum, à quo si vel semel exaudiretur, sciret se continuò liberandum. Nemo erat in tota ciuitate ex plebe, ex nobilibus, ex religiosis, ex Clericis secularibus, qui veteratoris animum vel leuissimè posset mouere. Nostri etiam, quid amplius facerent ignari, tres ipsos dies irritò se labore fatigauerant. Fiebant publicè, priuatim orationes pro eo; sed, vt tunc quidem apparebat, frustra. Datus iam erat feralis tertius pulsus, & Socius iam ex infelici arbore suspensus pendeat in foro, nec misero iam iam extrahendo illuxerat adhuc vlla lux salutaris pœnitentiæ, incredibilis erat omnium admiratio & expectatio, deducitur ad patibulum: iam collum perditus in laqueum inferuerat; iam scalas ascenderat; imminet à listore sola deturbatio, sed noster interiecto brachio retinebat. Illud videlicet vltimum experitur. Perditissime hominum, inquit, Iuda ipso proditore sceleratior, qui neque Deum reuereris, neque tuam curas salutem: ecquid effugium hinc circumspicis? estnè adhuc obstinatus in spe viuendi animus? vis ergo vno temporis puncto & animi & corporis naufragium facere? ter tantùm Sanctissimum Iesu nomen pronũciabo, tùm te deseram

Ddd 5

Hic

Hic demum hiscente barathro exterritus resiliuit. Ah Pater, opitulare, seruemus animum. Dempto laqueo, sic enim ab Duce iussum erat, descenditur, summotisque turbis inibi exomologesis horaria peragitur, inde iisdem planè gradibus in cœlum volauit, quibus ad inferos descendisset. Iam quantum laudis & existimationis nostrorum industriæ accesserit ex hoc factò, vel ex eo colligere licet, quod in posterum aditus nobis ad carceres non solum facilis fuit, sed vtrò etiam ab ijs ipsis creberrimè inuitamur, qui alio nos tempore & prohibebāt, & tantum non expellebant. Adiutum est Collegium non leuibus elemosynis.

Pia, eademque nobilis fœmina Lichnuchum argenteum sacratissimæ Eucharistiæ illuminandæ dono dedit. Quidam ex nostris centum & quinquaginta aureis rem librariam auxit, idem Collegio quadraginta alios attribuit. Eundem imitatus alius patria Placentinus, sua, & matris liberalitate ad domesticam difficultatem subleuandam, centum aureos elargitus est. Mercator moriens sexaginta legauit, pia fœmina paulò antequam decederet, triginta numerauit.

Facturum me operæ pretium puto, si ad finem literarum huius Collegij pauca quædam adscripsero, de præclaris eximiarum virtutum exemplis, quæ nobilem Matronam Placentinam & hominibus suspiciendam, & D E O carissimam

nam reddidere: tùm quia hæc à teneris annis ad extremum vsque vitæ, nostrorum institutionibus exulta, nostræ fructus aliquis disciplinæ spiritualis, non immerito censeri potest: tùm quia non modica ad diuinæ gloriæ amplificationem profuturum esse videtur, si illustria hæc virtutum lumina non abscondita sub modio ignorationis, crassis silentij tenebris inuoluta lateant: sed in medium prolata super candelabrum statuantur, vt luceant ijs, qui in Domo DEI domino suo placere volunt, & viri à fœminis quoque veræ pietatis & Religionis exempla sumere non dedignentur.

Hæc Lucretia nomine, Philippo Alciato Placentino nata, & nobilissimo viro Comiti Horatio Scotto matrimonio iuncta, ad eum perfectionis gradum peruenit, quem ea, quæ mox dicam, declarabunt. Ac primum locum ea obtinet virtus, quæ Christianæ sanctitatis est fundamentum, ad eò de se submissè & humiliter sentiebat, vt nihili seipsam faceret; neque hoc verbis declarabat solum, sed multò magis, cùm dabatur facultas, etiam factis: etenim cùm ab alijs se parui pendi & contemni percipiebat, mirè lætabatur. Vt autem faciliore animo in hac virtute maiores quotidie faceret progressus, domum suam humilitatis palæstram quandam sibi constituit. Hic illa à Socijs & famulis errata sua libenter audire; hic terram cæteris spectantibus lingere; è solo, veluti è pulcherrimè strata mensa, cibum

cibum

cibum capere; ancillarum pedes deosculari, abluere, earum lectos sternere, calefacere; ab iisdem veniam precari: quæ Dominæ suæ faciem sputis iussæ fœdebant quidem, sed non prius, quam ora sua rubore notata, vel inuitæ, lachrymis conspergerent. In Nosodochio infirmas mulieres benignis verbis solari, inseruire, cibos ministrare, earum & egestatem beneficentia leuare, & putridis viceribus oscula infigere, & cochleare, quo illæ inter edendum utebantur, in os suum inferre. Venio ad patientiam, vbi ab infantia excessit, reliquum vitæ tempus grauium semper curarum & molestiarum plenum habuit: infracto tamen animo, eodemque semper vultu, non sine magnarum domesticorum, tum externorum admiratione. Vir certè eius, quo cum sexdecim totos annos Matrimonio coniuncta fuit, se ab ea nulla vel minima quidem molestia toto eo tempore affectum vnquam fuisse constanter asseuerat, testatur quoque, se nunquam in illa vel leuissimum commotæ mentis signum deprehendisse: cum tamen in ampla domo, omnium ipsa rerum administrationem haberet, neque raro suborirentur turbarum & iurgiorum occasiones illæ, quas in magna familia necessarium est esse frequentissimas. Nihil tam durum erat, aut tam difficile, quod pro Christo non libentissimè vel agere, vel pati desideraret. Quæ causa fuit, cur a Deo summis precibus contenderit, vt sibi dolorem aliquem, diuini amoris gratia perferendum concederet. Voti composita est, eneruari siquidem & grauius afflicti se, & animo linqui; & modò sibi cor
quasi

quasi quibusdam clavis transfigi ; modò veluti forcipe comprimi ; interdum caput quoque tamquam veprium aculeis redimitum transfodi sentiebat.

His illa cruciatibus non vnus vel paucorum dierum, sed multorum mensium spatio, assidue læta fronte, torquebatur. Extremo vitæ anno quindecim totos dies sanguinem euomit tanto cum cruciatu, vt persapè vna cum sanguine emissura etiam animam videretur. Neque tamen hic laborum eius ac dolorum finis, sed quò ad brauium supernæ vocationis propius accedebat, hoc plures, grauiores & acerbiores à Deo dolores ferendi afferebantur. Hos tamen illa sic patiebatur, vt nè domestici quidem persentiscerent: satis habens, vni eos, præter Deum, notos esse confessorio: cui quidem testata est ipsa, partus dolores, quos experta esset octies, cum hisce extremis minimè comparari posse. Dùm firmioribus viribus vsa est, addebat insuper voluntarias flagellationes, ieiunia, cilicia, & alia id genus, in quibus freno semper, calcaribus nunquam opus habuit. Ad hæc pietatis officia alias nobiles scæminas hortabatur, & pertraxit multas in sui imitatione: quare instituta est, ea impellente, congregatio nobilium matronarum, quæ ieiunijs, orationibus, voluntarijs corporis afflictationibus, maiores in profectioe progressus indies facere summo studio cõtendunt. Miro castitatis amore capiebatur: & quoniam lege Matrimonij se tanto bono spoliarat, pro viribus eam, seruato tamen mariti iure, coluit diligentissimè: tum maximè, cum vir ipsius
pro

pro Serenissimo Duce nostro apud Hispaniarum Regem legatione fungeretur, quo tempore Deo se gratissimum facturam credēs, castitatem suam voti religione non tām munitam, quam exornatam dicauit, vsque ad viri reditum, cupiebat in perpetuum, sed quoniam vterque adhuc ætate florebat, ac nē latum quidem vnguē iura Matrimonij violare, vel in hac re coniugi quicquam afferre molestiæ volebat: hanc prudens inijt rationem, facit maritum consilij sui participem, & quidem hoc modo. Suadet ei, vt à primo die post reditum suum ad primum vsque Christi proximè venturum diem Natalem, castitatem mutuo consensu colāt, annuit ille maxima volūtate: tūc illa eundem ab eo die ad sequentia Christi vel B. V. solennia ad idem cohortatur, nec frustra, quod sæpius singulis annis ad extremum vsque vitæ suæ diem præstitit. Vota quoque paupertatis & obedientiæ, quæ talem scēminam decerent, & emisit, & sæpius quot annis renouauit. Pauperum inopiam sua liberalitate sustentare consueuerat, nomina, nē laberentur ex memoria, apud se descripta habebat in libello; nec nomina solū, sed & tempus, & quid cuique tribuere soleret. Nobis viuētis perspecta fuit beneuolentia pariter & beneficentia, & moriens quadringentos aureos nummos legauit. Ad hæc vel agenda, vel perferenda vires è cœlo traherat frequentissimè: si quidem singulis diebus manè horariam precationem, & vesperi quoque persoluebat, quo tempore ea spiritus dulcedine cœlesti Patri iungebatur, vt diem totum in recordatione tantæ suauitatis

tatis, & rerum earum, quas orans mente pertractauerat, infumeret. Ter qualibet hebdomada ad sacram cœlestis conuiuij mensam accumbebat. Hinc ille tam frequens in eius colloctionibus de diuino amore sermo erumpebat, nec solis verbis contenta miræ semper sollertiæ fuit in sollicitandis proximis cuiusque generis, tum maximè inter se dissidentibus, ac meretricibus à diaboli ad Christi Domini obsequium traducendis. Iuisset libenter ad ipsum lupanar ad perditas huiusmodi mulieres è cœno extrahendas; nisi ætate (alterum enim & trigésimum ætatis annum moriens explebat) prohibita fuisset, quas tamen poterat, ad nostrum templum deducendas curabat: quo in loco ad virtutis lucem aspiciendam omni suo conatu impellebat. Nec irriti sanè conatus; qui vti cæteris erant perutiles, ita ipsam summo gaudio cumulabāt: quippe quæ vt alicuius saluti opem ferre posset, ac prohibere nè diuinam Numen à quoquam violaretur, purgatorij loci pænas, immò inferorum quoque libenti animo perpeti se paratam esse sæpius affirmavit.

Accessit tandem tempus illud optatissimum, quo de imminēti morte certior facta est, ad hanc illa denunciationem immensis Deo gratiis actis, rebus omnibus, amicis etiam, & filiis quoque sibi carissimis nuncium remisit; quos omnes etiam aditu cubiculi prohiberi voluit, vna vni Deo vacatura. Per hos dies aliquem è nostris diu, noctuq; sibi assidere voluit, cum quo suauissima de reb^o diuinis colloquia misceret, creberrimæ illi erant in ore breues illæ orationes, quasi iaculatorias vocāt, è diui-

è diuina Scriptura depromptæ, præsertim ex sacra Regij vatis psalmographia, ea maximè verba usurpabat suauissimè. Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, eoque libentius usurpabat, quòd illis B. Aloysium nostrum tali tempore vsum esse cognouerat; cuius felici patrocínio tunc summoperè gloriabatur, cuiusque sempiternæ felicitatis, ope diuina, mox se consortem futuram sperabat. Aded cœlesti fiducia pectus roborauerat sibi spectatissima scœmina, vt mortem non timeret; sed lacefferet; sapiusque diceret: maturemus, maturemus mortem, vt igitur optatam mortem expeditioni & alacriori animo exciperet, quatuor circiter horis antequam fato fungeretur, humi se collocari iubet, ac rogat, obstitit tam piæ voluntati vir cum domesticis, timentes nè corpus ita debilitatum nimis affligeretur, vicit tandem precibus & constantia vt deponeretur, sed ad breue tempus; inuitam enim & reluctãtem in lectum transferri iussit confessarius: Ad vocem obedientiæ, quam ipsa tanti faciebat, statim, ac libenti animo obtemperat, nullum amplius de hac re verbum proferre ausa. Mox Deo in beatam illam viuendum terrã vocãte, viuere desijt nobis, vt cœlo & cœlitibus felicissimè & perenniter viueret.

COLLECIVM BONONI-
ense.

Abstulit hoc anno mors Collegio Bono-
nienti duos optimos operarios: dignos
illos quidem, vt eorum memoria non
in Collegio solum hoc, in quo suis se vir-
tutibus celebres fecerant, sed in alijs etiam rite
colatur, vterque & Sacerdotum Ordine, vterque
spiritualis Coadiutor, vterque senex, vterque di-
uturnus incola Collegij huius, vterque magna
cum sanctitatis, apud seculares præsertim, opini-
one decessit. Prior fuit P. Lactantius Carduccius
Vrbinas, hic annorum sex supra septuaginta ad
vltimum penè vitæ halitum consuetas suas con-
fessionum audiendarum exercitationes conti-
nuauit: neque enim admisit vnquam potestatem,
quam non raro fecerât illi superiores, vt cessaret
à laboribus. Ascruerat illum nostris Beatus P. Ig-
natijs anno Dominicæ salutis 1550. non multo-
que post miserat huc cum primis illis, quos ad
Collegij huius institutionem delegerat; vbi ille
postea, nunquam statione decedens, quinquaginta & vnus annos perseverauit. Omnia do-
mestica munera obiuit. Grammaticam prius do-
cuit; post egit Procuratorem, Ministrum, Prore-
ctorem pluries, confessarium indefessum semper;
quæ munera ijs præsertim temporibus obiuit,
quibus nostri in maxima paupertate, rerumque
omnium necessariorum caritate vivebant: quod-
que in eo homine præcipuum elucebat, erat hu-

Eee mili-

militas illa singularis, qua homo, cuius industria & laboribus magna ex parte Collegij fundatio debebatur, semper ita se gessit, ac si heri, vel nudius tertius Societatem esset ingressus. Nihil unquam sibi arrogavit, nunquam se immiscuit ijs negotijs, quæ ad Collegij regimen spectabant: neque verò de ijs sermones habuit unquam; nisi si quando superioris locum tenere contingeret: ea elapsa occasione, minimum quemlibet è grege dixisses. De paupertate, ut cætera fileam, illud tantum attingo: moriens in cubiculo nihil reliquit, præter vnicum Breuiarium, & rosarium, quibus Dei laudes percurrere solebat, neque verò ei fuisset difficile plurima congregare, qui tot annos præcipuam liberalissimæ ciuitatis nobilitatem per confessiones audiuerat, cibo, potu que nihil à cæteris deliciose usus est semper, etiam ultimis vitæ suæ annis, quibus senectus ipsa, de more, non paucas, neque modicas ægritudines secum adue-xerat.

Alteri P. Antonio Tannetto nomen fuit Tridenti natus anno Christi 1545. vixit ad summum tres & sexaginta: quorum octo & quadraginta totos in hoc Collegio. Homo fuit valde deditus orationi, cui totum illud tempus dicauit semper, quod à reliquis occupationibus vacuum erat. Ostendit Deus in eo, quanti valoris sit ad maxima peragenda afforata reliquis virtutibus columbina simplicitas: etsi enim in P. Antonio non desiderauimus serpētis prudentiam, mirum tamen dictu est, quantum in eo eluceret simplicitas, nulla arte, nullo fuce circumuestita. Hac ille diui-

diuites, alioqui natura parcos, aggressus ad magnas eleemosynas inducebat; hac homines vitæ pfligatioris ad meliorem frugem redigebat: hac luforibus aleas, impuribus amatoribus concubinas, aliis peccandi occasiones subtrahebat: hac ab obstinatissimis, maximèque exasperatis hominibus pacem, & cum hoste reconciliationem exprimebat: nec contentus solum prodesse ciuibus, animum etiam applicabat adiuuenes illos, qui huc ad celebrem Academiam studiorum causa, ex vniuersa ferè Europa ventitare consueuerunt, cum his quid profecerit, docent exempla multorum, qui non modò destiterunt à procaci & immodesta illa viuendi ratione, qua iuuenili calore feruens ætas procul à parentum oculis, suæq; credita libertati, in summa licentia, in pestilenti perditorum sociorum consuetudine, in petulantem improbitatem declinare solet; sed optimi etiam vitæ generis æmulatores effecti, alij ad Cappucinos, alij ad nostros, alij ad alias Religiosorum familias accesserunt; dignos in ijs pœnitentiæ fructus facturi, & multis etiam facem ad Christianam perfectionem prælaturi. Mitto eos, quos ab hæresibus ad rectam Catholicæ Ecclesiæ de diuinis rebus sententiam pertraxit, quosque nutantes, & tantum non cadentes sustinuit, roborauit, confirmauit. Et non erat, vt antea diximus, homini magna doctrinæ supellex, non magna dicendi facultas; sed ingens diuinæ gloriæ amplificandæ desiderium, Zelus animarum inexplebilis, maxima in diuina re procuranda sedulitas. Fuit, quod eius mortem lugerent familiæ plurimæ, quas ipse in-

tegras, corrogatis hinc inde eleemofynis sustentabat, quorum nobiles puellas, dote cassas, & illocabiles, periculis amittendæ pudicitia subtraetas, aut monasterijs, aut maritis inuenta dote commendabat. His, & alijs vero Societatis operario dignis occupationibus intentum hominem occupavit mors, non illi quidem inexpectata, aut ingrata, sapè enim per eos dies, quibus grauioribus morbi incommodis lectulo defigebatur, medicum rogabat, vt mortis nuncium sibi opratissimè afferret aliquandò. Habuit triduum antequam decederet: quod tempus, purgato prius per generalem confessionem animo, veniaque à socijs omnibus suppliciter expetita, postea sibi soli Deoque intentus, totum deinceps orationi ad extremum vsque halitum dedicauit. Magnam reliquit apud omnes de se sanctitatis opinionem, quare cum postridie nos delato in Ecclesiam cadauere, iustisque de more persolutis, illud essemus terra mandaturi, ecce tibi Sodales Doctrinæ Christianæ, grex virorum honestissimorum, qui eidem tanquam parenti suo carissimo, iterum parentare voluerunt.

Florent Scholæ numero, nobilitate, pietate, ex Scholasticis, triginta sese Deo dedicarunt, quidam in nostra Societate, alij in alijs religionibus. Visitabant nostri per dies festos Ecclesias illas, in quibus Christianæ fidei Catechismus explicari solet, deprehendunt in his magnum numerum puerorum & puellarum, qui cum ad legitimam aetatem peruenissent; nondum tamen, siue parentum negligentia, siue incuria parochorum,

cele-

caelestis pabuli participes erant effecti, hos omnes duobus in locis, pueros separatim à puellis, vnus è nostris erudiendos sibi suscepit circa ea, quæ spectant ad diuini illius Sacramenti dignam susceptionem, id cum saepius fecisset, vbi satis instructi visi sunt, per generalem de tota vita confessionem expiati, ad dies aliquot se flagellis, cilicorum gestatione, ieiunijs, orationibus compararunt. Demum stata die conuenere omnes in templum nostrum; quadringentorum numerus fuit. Hic post breuem, sed temporiaccomodatam orationem, sacrum fecit Reuerendissimus Prolegatus Pientinus Episcopus coram Illustrissimo Cardinali Iustiniano Legato, ijsque omnibus diuinas illas epulas distribuit. Actis demum Deo nouoq; hospiti gratiis, donati singuli singulis præmijs piorum virorum, Illustrissimi præsertim Legati, liberalitate comparatis. Horum magna pars adhuc frequentant Sacrosanctum conuiuium, octonis alii, alii quindenis diebus, non sine suo ingenti fructu & aliorum ædificatione.

Reconciliati cum Ecclesia Catholica hæretici quidam, quos varia hæc occasiones adduxerant.

Adiuta sanctimonialium cœnobia confessionibus, concionibus. Duo singularia facta recensebo, ex quibus facile licebit de reliquis facere coniecturam. In Monasterio earum, quæ ab impuris amoribus ad Christum conuolarunt, erat fœmina magni quondam nominis inter impudicas, quæque maxima olim fuerat pestilentis escæ voluptatis. Hanc dum adhuc nuncio libidinibus

Eec 3 remis-

remisso, in monasterio probaretur ad religionem, procaces amassii sollicitauerant ita pertinaciter, vt Religionis illi tædium, & prioris vitæ desiderium iniecerint non mediocre, aderat tempus professionis; sed misera cœnobiticæ vitæ pertæsa, ad Ægyptiacas cæpas & allia suspirabat: non illi Abbatissa, non moniales reliquæ saniora consilia poterant persuadere: perstabat obstinatissima in voluntate exeundi è claustris ad lupanar. Aduocatur Vicarius Archiepiscopi, Canonici non pauci, viri religiosi: sed nimirum aspis obturauerat aures ad vocem incantantium sapienter. Dedit Deus virtutem verbis vnus è nostris, qui per eos dies Ecclesiasten agebat in eo cœnobio: motum est non nihil durissimum illud cor; significauit sperare se, fore etiam, vt si contingeret, vt illi homini totius vitæ maculas, per confessionem aperiret, id efficeret fortè, quod ipsi tantoperè desiderabant. Audiit eam noster inuitatus ab Archiepiscopo; & ita Deo duce, mutauit fœmina mentem, vt statim à confessione Abbatissæ acciderit ad pedes; veniam peruicaciæ petierit; vtrò se ad emittenda vota paratissimam exhibuerit, id paulò post in communi totius monasterii confessu genibus adoluta sanctimonialium, non sine magna lachrymarum effusione factitauit; & statim Deo se per votorum publicam emissionem mancipauit. Venerat alius ad quoddam monasterium, sacram ibi cõcionem ad cœnobitidas habiturus, interim dum illæ congregantur, secedit in sacrum vestiarium: videt ibi calices, vela; vestes Sacerdotales, omnes cum insignibus gentilitiis appositis: interrogat
quid

quid rei esset: audit ex ædituo insignia esse gentilitia earum monialium, quarum industria instrumenta illa comparata essent, vel quarum intuitu donata monasterio: Hoc tamen non esse quid peculiare in sacra supellectili: in monasterio enim, aiebat, nihil est vasorum, nihil vestium, nihil quod paulo pretiosius sit, ad prophanos etiam vsus destinatum, quod eiusmodi notis cœlatis, sculptis, phrygionis acupictis insignitum, non indicet, cuius sanctimonialis priuato sit vsui destinatum. Visa res est tùm sæcularem redolere vanitatem, tùm acerrimam religiosæ paupertatis inimicam proprietatem. In ipso concionis decursu, arrepta occasione grauitè increpat prophanam illam consuetudinem; monet quanto perè abhorrere ab illa debeant illæ, quæ se veras Dei famulas profiterentur. Non in irritum cecidere verba sapienter monentis; statim à concione, ex communi omnium consensu, aduocantur aurifices, & phrygiones, qui ex vniuerso tùm prophano, tùm sacro instrumento abominabiles illos characteres abraderent, delerent, auferrent.

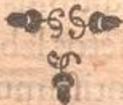
Distat ab vrbe mille circiter passus Ptochotrophium, in quo quingentæ minimum puellæ, anus, mulieres, ætate, infirmitatibus & inopia miserabiles aluntur, est locus ipse angustus, & sine certo reditu: satisfit tamen vtcunq; præsentis corporis necessitati liberalibus piæ ciuitatis elemosynis; sed quia hæ omnes ex infimis sordibus plebeïæ colluiei extractæ, nihil aduexerant secum à loco natali pietatis, nihil Christiana e-

Eec 4 rudi-

ruditionis, miserabilem exhibebant inscitiae faciem; erant, quæ nè ipsum quidem salutiferæ Crucis signum efformare scirent. Ad has, vt par est, erudiendas applicauit animum vnus è nostris: inuitat multas è præcipua nobilitate Matronas, adducit secum ad Ptochotropium; vicens, tricens, singulis erudiendas assignat: incipit ipse explicare Catechismum, & ad finem sermonem habere paræneticum, tanti facti sunt ad rem nouam concursus, per eos menses, quibus illuc diuertit, vt necesse fuerit, ad euitandam confusionem portas claudere, plurimosque excludere: & cum neque id satis esset remedij, intermittere publicam explicationem ad tempus: sed non intermisere Matronæ susceptam Prouinciam: confluunt toto anno ad viginti & triginta festis diebus, summaque cum alacritate munus illud exequantur: immò etiam non raro, spirituali corporalem etiam eleemosynam addunt, allato prandio vel cœna.

Finio res huius Collegij gestas narratione casus cuiusdam, quo Deus Optimus Maximus visus est significare voluisse, quantoperè illi curæ sint ij homines, qui peculiari illum studio, & Beatissimam eius parentem in Collegiorum nostrorum Sodalitatibus colere consueuerunt. Quidam ex eo Sodalitio, cui à Serenissimis Iesu & Maria nominibus nomen est, quadam die adijt nostrum, qui præerat Sodalitio, rogat, vt sibi peculiaribus à Deo stimulis incitato consilium, opemque ferat ad insignem vitæ mutationem: hæc idem repetens: ecquis scit, an mihi paulò post subitò,

bitò ac repentino mortis genere sit obeundum? veram eam esse diuini spiritus motionem indicabant lachrymæ, feruor, & verba ipsa, quibus illa dicebantur, tùm noster collaudata pia voluntate, peculiaria homini præscribit pietatis exercitamentâ: præcipuè vt frequentius confiteatur, & singulis festis diebus ad sacram Synaxin accedat, paret ille diligentissimè monitis ad duos menses circiter: ad quorum finem cum quodam die festo mane incolumis exisset è domo, sacro interfuit, communicauit, concionem audiit, peregrinorum visitato. hospitali liberales singulis eleemosynas distribuit: mox pransurus domum redijt; sed ecce tibi conscensus scalis ante ianuam cõcidit, sedet in ea, quæ prima occurrit, sede, & in inuocatione nominum Iesu, & Mariæ, animâ suo reddit Creatori. Mouit res, vt par fuit, non parum Sodalium animos, & ad perseuerantiam incitauit; quippe qui aperte viderunt ijs se seruire, qui clientes suos ex hac vita imparatos decedere non patientur.

Ecc 5

COL-

COLLEGIVM MAN-
tuanum.

DVos ex hoc Collegio ad viram præmi-
simus alteram. Sacerdotem vtrumque,
vtrumque insignem Societatis opera-
rium. Prior fuit P. Læli^o Pafsionæus vo-
torum⁴. professus, annos natus quinquaginta sex,
quorum quinque supra triginta peregerat in So-
cietate laudabiliter. Rectoris in hoc & in Muti-
nensi Collegio munera obiuerat annos aliquot.
Cætera vir magni exempli, fidei in Societatem
non vulgaris. Illud in eo singulare fuit, quod ni-
hil vnquam sibi singulare in victu aut quæsiuit i-
pse, aut sponte etiam à superioribus oblatum, ad-
misit. Hunc secutus P. Franciscus Grana Tridenti-
nus septuagenarius, relatus iam pridem in nu-
merum spiritualium Coadiutorum. Verrona, in
qua ciuitate viginti quinque annos strenuè labo-
rauerat, appulit huc, cum Venetus ille turbo col-
legia omnia Venetæ ditionis disiecit. Sed non in-
termiserat hic consuetos labores suos, quorum
semper fuerat patientissimus. Obijt quadrage-
simo anno, postquam fuerat in Societatem co-
optatus.

Scholæ, & ex earum alumniis coacta B. V.
Sodalitia florent vt cum maximè, numero, &
quod caput est, pietate Sodalium: argumento sint
hæc pauca de pluribus selecta. Quidam publicè à
coætaneo Adolescente tam verbis contumeliosus,
quam minis illiberaliter exceptus, non modò ad
infani-

infanientis petulantiam commotus non est, verum etiam eadem hora confessario adito, exomologesi prius, mox cœlestis panis sumptione ad graviora perferenda sese communijt. Octo ad varias abiere religiones, sæculo valere iusso, plures id habent in votis, re ipsa suo tempore præstituri. Duo nobis aggregati, Philosophiæ vnus, alter Rhetoricæ studiosus, spem præfert vterque non inutilis Societatis operarii. Profuit quibusdam sua in B. Parentem nostrum Ignatium, & in B. Aloysium Gonzagam pietas & religio: vnus enim quartana, alter longa & diuturna febre liberati, hic B. Aloysii, ille B. P. Ignatii precibus. Rusticus deploratæ iam valetudinis incolumitatem prius à B. Aloysio impetrauit; post calculum etiam, à quo miserè torquebatur, eiusdem eiecit intercessione. Quidam propriæ matri & cæteris consanguineis, iure nè, an iniuria, inimicus factus, ob certissimum sibi interitum, qui ab ipsa vitæ authore, conductis ad eum trucidandum sicarius imminebat, patria, vxore, filiis, lare domestico suas res habere iussis, vagus, profugus, ex spes errabat, menses iam aliquot, per varias Galliæ Cisalpinæ vrbes. Hic Mantuam tandem peruenit, vt in alicuius Principis aula ignotus omnibus delitesceret. Inuisit prius vnum è nostris antiqua sibi necessitudine notum. Huic aperit fugæ suæ causas, consiliumque in quo fixus hærebat, nunquam in tota vita ad paternas ædes remeandi. Noster primò amice consolari, deinde aulæ pericula patefacere: tùm illi propter relictam vxorem & liberos iniicit religionem: videat diligenter, non licere sibi diutius abesse

abesse

abesse ab illis, quos & humanæ, & diuinæ leges ipsi voluerant esse commendatissimos; tentandam omni ratione reconciliationem cum parète, cum consanguineis, mouit hominem qua precibus, qua rationibus, & induxit, vt purgato prius peccationem animo, Deoque reconciliatus, cum consanguineis etiam redire vellet in gratiam. Cû Illustrissimus Ferdinandus Gonzaga Serenissimi Ducis filius Purpuratorum Patrum numero adscriptus esset, exceptus est à nobis in Collegio prius oratione, carminibus, prandio, mox in Gymnasio Dialogo, & aliis Scholasticis gratulationibus.

Inopia nostra, qua maximè Collegium hoc laborauit, subleuata non nihil est piis beneuolentium amicorum eleemosynis: Illustrissimi præsertim Episcopi, qui cû aliàs, tum maximè eo tempore, quo periculosissimè laborauit, centum transmisisset aureis, stræ nos voluit liberalitatis esse participes.

COLLEGIUM FERRA-
riense.

Fatis concessere duo è classe temporalium ministrorum. Sigismundus Bennatus, & Octavianus Palma, ille patria Ferrariensis è sexaginta octo annis, quos vixit in hoc mundo, triginta octo laudabilem Deo & Societati præstiterat operam. Hic Bononia oriundus multos vitæ, paucos religionis annos numerabat; alterum enim à quadragesimo vitæ, quartum penè religionis annum agebat, cum à Deo vocatus abiit ad præmia eorum, quæ brevi tempore, multa tamen & insignia ad Dei laudem fuerat operatus. Vir diuinæ gratiæ promerenda apprime studiosus, imbecillis corpusculi vexationū pœnitentiæ nomine subeundarum finem nullum faciebat; animi perturbationes, atque iræ præsertim motus omnes non abraffisse, vt plurimi, sed eradicaflisse penitus videbatur: intimam sui custodiam, & certa precandi spatia nunquam omisit; tantaque fuit in Deum & Superos omnes, Angelum præcipuè Custodem & Dei Matrem obseruantia, vt cæteris somno consopitis, ipse ad multam noctem euigilaret in preces, recitando in primis B. V. officio. Nullum denique tempus vacuū elabi sibi è manibus prudens salutis suæ negotiator permittebat; quin succedentibus sibi in orbem orationis & operæ laboribus, eum semper vel animo in preces effusū diuinæq; commētantem, vel corpore in officij sui partibus acriter obeundis

dis occupatum offendebat. Vitæ non fuit exitus dissimilis, nam in ipsa ægritudine magnis patientiæ & pietatis exemplis relictis, dum Beatæ Virgini, quam ferè semper habebat in ore, supplici se illa voce: Ad te clamamus exules &c. commendaret, in Dei & Deiparæ beatissimos cõplexus, vti speramus, euolauit. Integra Collegio cuiusdam ædis possessio duorum millium solutione accessit. Sacra supellex aucta ostrino conopæo serico, quod trecentis aureis æstimatur, Scholæ prærer literarios, hos etiam pietatis fructus dedere. Octo diuersis religionibus dedicarunt sese, tres nostræ Societati. Horum vnus Philosophiæ cursum penè emensus, præclaris rerum gerendarum dotibus instructus; duo reliqui dicendi præceptis exculti. Amicum sibi & filiis suis conciliauit, vt credere par est, Beatus Societatis nostræ Parens Ignatius: nam dum die, reliquis quidem operoso, nobis autem propter felicem eius in cœlos è terra emigrationem, celeberrimo, quidam è nostris in eius laudes acerrimè incumbit; ecce tibi quidam in omne nomen nostrum animo antea quam maximè infenso, casu pone templum nostrum prætergrediens, rei motus nouitate, subsistit; templum ingreditur, sancti parentis laudes audit vsque ad finem. Mutata illicò sententia, nos suspicere, nos amare incipit, & peracta concione, vt propensæ in nos voluntatis recens inductæ certum præberet indicium, adit Sacerdotem nostrum, quo spiritali medico, ad recuperandam animi sanitatem, lōgo iam tempore multis flagitiorum sceleribus profligatam, vteretur.

Quidam

Quidam non vulgaris doctrinæ vir ad Sacerdotis nostri pedes octauo quoque die accidebat, tāque innocentis vitæ significationem præseferbat, vt saluari tantummodo redemptionis nostræ signo exornandus videretur, quò dignior cœlesti mensæ accumberet. Eam animi munditiam non sine vehementi admiratione suspiciebat. Pater: verum congressus aliquandò extra sacrum tribunal cum homine, post multa incidunt in sermonem de peccatis venialibus: quem excipit vir, alioquin eruditus, hac constanti sententia: peccata venialia, neque confessione, neque contritione esse expianda. Hanc altera ex parte hæretico dogmati adhærentem opinionem vnico, eoq; vt ipse putabat, firmissimo argumēto contra nostri oppugnationem tuebatur, quod eam didicisset ab Religioso, doctrina & virtute conspicuo. Admonet primum noster ea, qua par erat, modestia, vel non animaduersum, vel è memoria elapsum esse modum, quo huiusmodi doctrina fuerat exposita; tūm rationibus, & authoritatibus grauissimis errorem dedocere aggreditur, tantūque dicendo effecit, vt praua deposita opinione, nunc octauo quoque die integrum velleuissimæ culpæ numerum, non sine doloris sensu recēseat.

DOMVS PROBATIONIS NOU-
uellarix.

TRes obiere Nouellarix. Horum primus fuit Antonius Faustinus Salodianus è numero Coadiutorum tēporalium. Vixerat annos omnino tres & quadraginta, horum tres & viginti in Societate æditui ferè munere occupatus.

Obijt non sine insigni patientiæ & pietatis significatione, quæ die fuit sepulturæ mandand^o, aduenit energumena, cuius ore nequam spiritus cum magno stridore exclamabat, indignatus hunc inuentionem verrendis templis destinatum, illuc tandem peruenisse, vnde ipse in perpetuum fuisse deturbatus. Illudque addebat; se ab eo torqueri, cogique dimittere quosdam è socijs suis. Interrogarant quidam, quid ita perstreperet in obitu eius hominis, cum plurimis alijs vita functis, qui vita nihilominus probata extitissent, nihil omninò dixisset? quia, respondit, ita Deus iubet, qui me per hunc hominem, non per illos torquet, vultque constare apud homines hunc iam cœlesti gloria potiri. Interrogauit alius, quisnam præcipuè ex Beatorum choro astitisset, opemque tulisset animam exhalaturo? Beatam Virginem respondit, & Ignatium Societatis Authorem. Angelum præterea eius custodiæ destinatum, ita postremis illis temporibus astitisse, vt non sit passus eum vlla in re à quoquam ex tentatoribus spiritibus agitari. His quamquam nihil fidei habendum esse videatur ob eam causam, quia eum Authorem habent, qui & Dei, & veritatis perduellis, non nisi falsa, & mendacia consuevit effutire: quia tamen & idem frater toto tempore valetudinis suæ valde se patientem ostendit, & mortem ipsam à diuina voluntate immissam hilari se animo libenter admittere præsetulit, fortè etiam credi posset, Deum, qui non rarò id aliàs fecit, nunc etiam mendaciorum architectū vera proloqui coëgisse, cum præsertim per eos dies paulò antequam decumberet

beret generale Iubileum à Sanctissimo D.N. Paulo Quinto concessum, ipse cum reliquis ritè suscepisset.

Alter fuit Aloysius Molinus patritius olim Venetus, cuius obitus magnas nobis spes, quas de illo non sine certis argumentis ceperamus, intercidit, quinquennium tantùm vixit inter nostros tirocinio, & Philosophiæ studijs occupatus, hoc tempore licet sibi tātum & Deo vacaret, ea tamen identidem signa erumpebant, quæ satis aperte significarent, quantam ille sibi solidarum virtutum ad magnam olim Societatis operarium futurum supellectilem congregaret, humilis, obediens, animarum Zelator si quis alius, regularum obseruantissimus, prudentiam & grauitatem sic affabili comitate condiebat, vt non facile discernereres, an in eo magis senilem grauitatem reuereris, an humanissimam amares morum consuetudinisque suauitatem. Tertius iam Philosophici curriculi labebatur annus, & ipse felicibus satis progressibus properabat ad metam, cùm ecce tibi letam phthisim, quæ litterarium cursum & vitam abruptit. Hoc tempore patientissimus iuuenis, vitæ sibi finem in ipso ætatis flore conspicatus, erat enim annorum nouem & viginti, nihil commotus, perinde ac si de alio quopiam futura illa narrarentur, à sua se animi tranquillitate dimoueri passus non est, in omnibus diuino beneplacito se accommodans: immò iucundissimi accidebant illi sermones, qui de morte, deque futura post obitum beatitudine sererentur. Parmæ (illic enim cœperat ægrotare) vbi medicamenta nihil

Fff

profi-

proficere comperta sunt, missus est Nouellariam tentaturus, an hæc cœli mutatio, quod alijs, ipsi aliquid utilitatis afferre posset; sed iam non illi sub cœlo, sed supra cœlum destinatus erat ad habitandum locus, quare paulò post quam huc venerat, Deo vocante, placidissimam animam lætus efflauit.

Tertio nomen erat Paulo Baptistello, patria Foroculiensi, homo hic fuit satis utilis in Societate, cui magna sanè cum promptitudine & diligentia seruiuit annos viginti octo, varijs temporalium Coadiutorum exercitijs distentus. Deo demum ad laborum suorum præmia euocante, felici obitu transiit, ut speramus, in cœlum victurus inter beatos quarto & sexagesimo anno postquam viuere cœperat inter homines.

Mulier quædam habebat duos pueros malis veneficarum artibus fascinatos: hæc accepta ab vno è nostris, cerea Agni benedicti imagine appetit puerorum collis, præmissa quinquies oratione Dominica: & Deo dante vis omnis veneficorum expulsa abiit: iamque secundus erat mensis cum hæc acciderant, & pueri adhuc ab omni morbo perseverabant incolumes.

Missi sunt ex hac Domo duo Sacerdotes fructificatum in Parmensem Diœcesin. Consenserat hic puella fallacibus nequam amatoris persuasionibus: conuenerat cum eo de hora, loco, & ratione qua ab illo de patria domo furtiuè raptæ alio deduceretur; & quod grauius erat, per summam imperitiam & simplicitatem, nihil sibi dedecoris, nihil pudicitia suæ detrimenti suspicabatur

batur; cū præsertim vafer pudicitia hostis nihil nisi honestum & sanctum ab illa requisitum se esse profiteretur. Indidit Deus eam mentem, vt priusquam statutum tempus adueniret, confluentibus ex toto pago vniuersis ad nostros gratia confitendi, puella consilium suum nostro patefaceret; à quo errorem & periculum suum edocta vidit quam minimum abfuerit à præcipitio; mentem mutauit in melius; & re omni parentibus sapienter manifestata, obuiam itum est scandalis plurimis, quæ dæmonem ea occasione machinatum esse constabat. Puella nobilis, cui facies, & paupertas viam strauerant ad exitium, adiuta, vt postliminio rediret ad pudicitiam, frementibus licet & freudentibus impijs loco tuto collocata, vbi & antea vitæ maculas pœnitentia deleat, & Deo se per religiosos mores reddat commendabiliorem. Familia hominibus & diuitijs abundans, carebat ea, quæ in sociali vita præstantissima est, pace & concordia conspiratione voluntatum, oderant se plures annos ad inuicem filij, parentes, nepotes, patruum odio plusquam vatiniano. Erat inter hos iuuenis ætate & viribus verox, quæ antiqua odia, & iniuriæ nec modicæ, nec paucæ mirum dictu quantum exasperauerant in patruum Sacerdotem. Hunc de medio vt tolleret sæpè instigauerat malorum consiliarius dæmon; sed tamen Deo prohibente manus semper abstinerat à parricidio, veritus in homine sacram personam: non tamen consilium ita deposuerat, vt aliquando perfecturum se illud non arbitraretur. Concordiam inter hos & pacem conciliare conati e-

rant multi, sed semper frustra: non proderat Principum virorum authoritas interposita, non multa intentata Magistratum, non concionatorum plurimorum voces, non denique Dei ipsius reuerentia, & Christianæ professio religionis, sed exasperatas olim in diuidendo patrimonio voluntates nouæ identidem rixæ, murmurationes, iniuriæ irritauerant, efferauerant ita, vt nullus vnquã illis finis imponi, nulla medicina salutaris reperiri posse videretur, reperit tandem diuina bonitas, magno illius bono, cùm illuc accessere nostri: secundo enim congressu planè composita sunt omnia, summa totius oppidi gratulatione, & approbatione. Missæ sunt de his omnibus gratulatoriæ literæ ad Illustrissimum Parmensem Episcopum à Curionibus, à Regulis, quorum oppida lustrabant nostri: gratiæ actæ illi luculentissimæ, quod eos homines tantorum bonorum Authores ad ipsos transmiserit. Et Dei fuit prouidentia singularis, vt eiusmodi literæ perferrentur ad ipsum Episcopum, etiam antequam nostri redirent ex agro: nam ille falsis maleuolorum calumnijs præoccupatus, duriozem se initio præbuerat nostris, & facultatem etiam absoluendi à casibus ipsi reseruatis, rogatus, disertissimis verbis pernegarat: postea autem vbi comprobauit euentus, falsas fuisse calumnias illas, mutata voluntate, & nostris in Parmensi Collegio commorantibus gratulandus literas illas legendas misit, & redeuntes ex missione multo humanius quam antea, exceptos collaudauit, & vero etiam gratias egit pro laboribus, quos in sua Diœcesi excolenda susceperant.

COL-

COLLEGIVM MVTI-
nense.

COgor in omnibus domiciliis initium facere à funeribus; siquidem ex omnibus, si vnum aut alterum excipias, suum decerpfit mors hoc anno tributum. Mutinæ etiam, vt in alijs locis; vnde tamen eum hominem sustulit, quem minimè omnium nobis eripi voluissimus. Fuit is Rector Collegij P. Ludouicus Gagliardus quatuor votorum professus; vir ob insignem dicendi facultatem in tota Italia longè clarissimus, in eo munere triginta, atque eò amplius annos ita versatus est in præcipuis Itatorum ciuitatibus, vt non modò nomen sibi, verum etiam maximam Societati existimationem compararit: nec tamen concionandi munera ita hominem totum absorbent, vt ab alijs etiam Societatis exercitationibus cessare cogeretur: quin potius ferè semper aut Rectoris, aut Præpositi, aut Prouincialis personam sustinebat: immò hoc ipso tempore, quo migravit è vita, Prouincialem agebat, profecto ad generalem congregationem eo, quem habebamus Prouinciæ totius moderatorem. Occupauit hominem mors repentina quidem; sed non, vt credere libet, imparatum inexpectata. Tertius illuxerat sacri verni ieiunij dies Dominicus, qua die bonus senex; annum enim agebat sextum circiter & sexagesimum, sacris piè de more operatus, impertita nostris Fratribus sacra Eucharistia, exceptisque ad horas a-

liquot multorum in templo nostro confessionibus, dum interest concioni vnus è nostris in maximo templo, in quo ipse anno superiore concionem felicissimè tenuerat, subito quasi leni correptus somno, ita placidè animam efflat; vt socio qui assidebat, quique eum parumper quiescere existimauerat, non prius mortuus sit, quam post concionem excitatus ac pertractus sine sensu ac motu repertus fuerit cum stupore simul ac dolore frequentis concionis: Ducis præsertim Serenissimi qui præsens aderat: qui quidem per virum primum dolorem suum de repente obitu tanti viri sibi carissimi nobis testificatus est. Crescit ædificatio templi nostri indies magis magna cum vniuersæ ciuitatis approbatione suppeditantibus optimis ciuibus eleemosynas, ve etiam si non rogentur. Neque tamen interim destiterunt ab alijs eleemosynis, quæ hoc difficillimo Prouincia tempore, a lenda magna Collegij familia admodum sunt necessaria. Accessit ad sacrum instrumentum vestis, quam tum materia, tum opus facilè collocant in pretiosissimis. Coempta præterea domus futuræ Collegij ædificationi necessaria.

Exculti spiritalibus commentationibus multi, morum ac vitæ ex ea cultura insignis mutatio facta est. Curatū cum Serenissimo vt nephariorum conuentuum, talariumque ludorum pestifera conuenticula tollerentur, nulla domo, ne præpotentis quidem Dynastæ excepta: adeò vt cum vir quidam primarius quanta maxima contentione egisset cum Serenissimo de retinendo

im-

impune domi suæ per antiquo iure aleatorio, nullo pacto flectere potuerit, vt eius rei gratiam assensumque præberet. Factæ excursions in vicinos pagos, quæ temporis breuitatem frugum vbertate compensarunt: ad eò enim pagani permoti, vt ad pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramenta confluerint pagi integri, etiam die festo non admodum solemnè, quo quidem tempore choreæ & alia huiusmodi ad oblectandam, tenendamque plebem vsitata, siluerunt, & locum concioni, Christianæque Catechesi cesserunt.

COLLEGIVM FOROLI-
uiense.

VIta cecit P. Laurentius Brixianus Coadiutor spiritualis, effœta iam ætate: annos enim natus erat propè septuaginta sex. Vir summæ simplicitatis, humilitatis, modestiæ, obedientiæ, laboris indefessi, donec mente & integro iudicio stetit, in curanda salute proximorum, audiendis præsertim confessionibus & iuuandis ijs, qui cum morte conflictabantur. Natus erat Callari in agro Ianuensi: adscriptus Societati Romæ à B. Patre nostro Ignatio Anno millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio. Illud in hoc homine dignum imitatione fuga maxima otij, postquam enim ob senectutem foris cœpit cessare, nullus fuit in Collegio nè Coadiutor quidem temporalis, in rebus domesticis operosior, quindecim totis annis extremis solus triclinij onus sustinuit, & instruxit

mensam & super eam legit. Maximum in eo fuit studium orationis, diceres illum semper orare. Sex horas in dies singulos meditabatur in rebus diuinis, præter sacras horas, quas nunquam omisit. Silentium suis temporibus seruauit exactissimè, licet grandæus, omnes ieiuniorum sacros dies ad extremum vsque seruauit, primus quotidie surgebat electo, nullius vsus opera excitatoris, ignem lecto nunquam adhibuit, nè tùm quidem, cum frigoris asperitas vel iunioribus nimia videretur; ipse verò ad focum nunquam accessit, nisi paucis ante obitum mensibus. Funus hominis magna populi frequentia cohonestauit, & verò etiam fuerunt multi, qui à nostris aliqua ex ijs quæ eius fuissent, studiosissimè petierunt: tanta erat existimatio eius sanctitatis. Obijt Nono Calendas Februarias, eius loco profectus est ad Nouitiatum Adolescens optimæ spei.

Ad Oratorium ciuium, & Scholasticorum Partheniorum cœtum, addita est tertia congregatio minorum Adolescentium. Deo illam cordi esse conijcimus ex incrementis: paulo enim postquam instituta est, octoginta Sodales numerabantur. Lites rescissæ nostris suadentibus: odia sublata: inimicitia, quæ frequentes exoriuntur in belligera ciuitate, Deo fautore, compositæ. Non procul aberat ab interitu congregatio quædam mulierum, quæ nomen habet à Charitate: horum munus est pauperum foeminarum inopiam subleuare. Hunc cœtum ferè, vt dixi, dissolutum, & tantum non extinctum, nostri Sacerdotis industria erexit, stabiliiuit, auxit, suis legibus stare fecit,

cit, multarum Matronarum accessione maximè
opportuna.

RESIDENTIA IMO-
lensis.

ORatorium piorum virorum annis superioribus institutum, hoc anno frequentia & pietate auctum, obtinuit à R.P.N. Generali, vt primariae congregationi, quæ Romæ est, aggregaretur. Hanc suam aggregationem celebrarunt solemniter in templo nostro magna cum ciuitatis approbatione, & bono etiam Oratorij; multi enim ex ea re moti sunt, vt se illis etiam adscribi vellent. Annuus 40. aureorum census redemptus est, multum æris alieni sublatum, quod annis superioribus, dum templum ædificaremus, necessario fuerat contrahendum, tum ex redditibus domus nostræ, tum ex eleemosynis piorum amicorum plusquam ducetorum aureorum summam superantibus. Habemus liberalem sanè & amicam nobis ciuitatem, plura etiam daturam, si opes ipsi suppeterent ampliores. Tanta est ad confessionem frequentia, vt tam diebus festis, quam ijs, qui festos dies proximè præcedunt, diluculum ferè matutinum cum nocturnis crepusculis coniungant duo, qui soli hic habitant Sacerdotes. Itum est ad eos iuandos, qui criminum rei, pœnas capite luunt. Itum ad eos, qui in priuatis domibus animam errant exhalaturi; non sine fru-

ctu.

Fff 5

COL-

COLLEGIVM CASTELLEONI-
ense inchoatum.

Acta sunt hoc anno fundamenta noui Collegij in hac Prouincia Castelleonij in ipsa Patria B. Fratris nostri Aloysij Gonzagæ, res autem se habuit in eum; qui sequitur modum. Rodolphus Frater B. Aloysij is, cui B. ipse Societatem nostram amplexatus Marchionatum, & paternam hæreditatem renunciauit vniuersam, tres filias post annos aliquot moriens reliquit, quia autem ditio, & oppida ipsa fœminis relinqui non poterant, Marchionatus quidem Illustrissimo atque Excellentissimo Francisco Fratri cessit, sed dos digna tanti Principis filiabus, cum nubere voluissent, tribus virginibus debebatur: prætulere ipsæ nuptijs castitatem, Christum sponsum æternum, sponsis post aliquot annorum curricula morituris, statuerunt sequi exemplum optimi patruui, & relictis sæcularibus pompis Deo sese, Beatoque Patruo suo dedicare. Eligunt igitur sibi priuatam domum, in qua cum alijs eiusdem consilij virginibus perfectioni nauarent operam diligentem, renunciant Patruo, cui reliquo cesserat, maximam bonorum suorum partem, hac tamen lege, vt ipsis quantum satis esset ad victum assignaret, & præterea vnum in ipso oppido nostrorum Collegium fundaret; vnde ipsæ spiritualis vitæ documenta petere possent. Amplexatus est pius Princeps conditionem pro sua erga Ordinem nostrum, & Beatum Fratrem obseruantia, ad id ipsum sua sponte satis animatus:

tus:

tus: & hoc anno, quo tandem res perfecta est, assignavit nobis pro futura Collegij fundatione prædium optimum octingentorum iugerum; ex quo redditus annui ducentorum supra mille aureorum colliguntur: & præterea in optimo totius oppidi loco domum coëmit & hortos satis amplios, vbi Collegium & Templum Beato Aloysio dicatum possit ædificari. Interim curavit nobis à reipublica moderatoribus ædes nobiles, quas olim Principes ipsi incoluerant: & has in præsentia nos habitamus; possuntque in ijs satis commodè degere quindecim è Societate.

Quatuor tantum in hisce initijs illuc destinati. Sacerdos vnus: duo humaniorum literarum Doctores; & vnus, qui cæteris ministrat, temporalis Coadiutor. Apertæ Scholæ non sine magna lætitia & approbatione oppidanorum, initia satis felicia fuerunt: spes etiam est, vt ex circumuicinis oppidis, quæ multa sunt, & frequentia, & nobis amica, confluent multi, qui olim, cum Veneta nobis ditio non erat interdicta, plurimi Brixiam & Veronam conuolabant, vt nostris se darent in disciplinam.

Institutum est Sodalitium B. Virginis, in quo discipuli Scholarum adscripti, ad pietatē & Christianos mores instituantur. Floret in hisce initijs, numero, & pietate non pœnitenda. Facit pietas oppidanorum, & procliue satis ad pietatem ingenium, vt lætissimos fructus suo tempore ex hoc Sodalitio non temerè nobis diuina aspirante aura, polliceamur. Instituta Christiani Catechismi Schola festis diebus. Ad annuos illi redditus, quos Collegio

legio

legio assignavit Illustrissimus Fundator, assignaturas se præterea trecentos aureos nummos singulis annis promissere tres illæ Virgines de suo. Atque hæc de Collegio Castellconienti,
& de tota Prouincia
Veneta.

